

HADTÁPVEZETÉS, RENDSZERSZERVEZÉS ÉS ADATFELDOLGOZÁS

A hadtápvezetés megszervezésének követelményei, a hadtáp vezetési pontok rendszere, működésük rendje a harc alatti hadtápvezetés időszakában

Sáfar Bálint alezredes

Az elmúlt időszakban a csapatok szervezetében, felszereltségében, technikai ellátottságában végbement jelentős minőségi és mennyiségi változások eredményeként nagymértékben növekedett az alegységek, egységek és magasabb-egységek tűz- és csapásmérő ereje, védettsége, manőverező képessége. Mindezek kihatottak a harctevékenységek előkészítésének és megvívásának módjaira, formáira, növelték a követelményeket a csapatok htp. biztosításával és a htp. vezetéssel szemben.

A korszerű harc olyan jellemzői, mint: – a tömegpusztító eszközök széles körű alkalmazása és annak eredményeként a helyzetek gyors és éles változásai; a széles arcvonalon; irányokban kibontakozó határozott és dinamikus harctevékenységek; a kezdeményezés megragadásáért és megtartásáért vívott küzdelem, a megnövekedett ellátási feladatok és a htp. csapatokkal végrehajtandó manőverek a korábbiaknál lényegesen nagyobb igényeket támasztanak a csapatok harctevékenysége htp. biztosításának vezetésével szemben.

A szervezeti és technikai fejlesztés kapcsán megnövekedett követelmények és azok teljesítésével szembeni feladatok megfogalmazást nyertek a mindenkori érvényben levő miniszteri direktívákban is.

Erre vonatkozóan a 00080. sz. miniszteri direktíva – többek között – előírja: „Kiemelt figyelmet kell fordítani az egység és alegység szintű vezetés erősítésére... A harcvezetés technikai feltételeinek javítása céljából növelni kell a meglévő híradó eszközök kihasználtsági fokát, illetve új rádiókat, rádióreléket és titkosító berendezéseket kell rendszerbe állítani. Folytatni kell a tábori automatizált csapatvezetési rendszerre történő áttérés előkészítő munkáit. A parancsnoki és törzsmunkában szélesíteni kell az eredményesen felhasználható elektronikus számítógépek és ügyviteltechnikai eszközök alkalmazását...”

Ebből is látszik, hogy az utóbbi években a csapatok vezetési problémáira jelentőségének megfelelően egyre nagyobb figyelmet fordított mind a katonai felső, mind a seregtest szintű vezetés. Ennek eredményeként észrevehető változások mentek végbe, mind szervezeti, mind pedig a technikai feltételek biztosítása vonatkozásában. Döntő, hogy a vezetés elemei a vezetéssel szemben támasztott követelményekkel összhangban legyenek, azokkal lépést tartsanak.

A vezetéssel szemben támasztott legfontosabb követelmények azok tartalmát, lényegét röviden tekintsük át.

A *vezetés operativitása* lényeges minőségi követelmény és egyben mutató. Kifejezi a parancsnok HTPH-k és törzsek, a kialakult helyzet gyors rögzítésére, értékelésére, elhatározásra jutásra és a feladatoknak a végrehajtókig történő eljuttatására irányuló képességét. Ez az operativitás egyik oldala.

A másik oldala a pontosság és szakszerűség. Tehát a *vezetés akkor operatív*, ha időben, kapkodás nélkül, de gyorsan és szakszerűen képes reagálni a kialakult helyzetre és a csapatok harctevékenységevel összhangban hozzáértően irányítani a htp. csapatok manővereit, a htp. feladatok végrehajtását.

Az előbbivel szoros összefüggésben álló követelmény a *vezetés rugalmassága*. A vezetés rugalmasságáról akkor beszélhetünk, ha a parancsnok HTPH és törzse képes a vezetést időben átszervezni és a helyzetben bekövetkezett változásokhoz igazítani, gyorsan módosítani az előző elhatározását, vagy ha szükséges újat alkotni és azért felelősséget vállalni, állhatatosan megvalósítani, megszabni a htp. csapatok ebből eredő feladatait, kerülni a sablonos megoldásokat és meghatározni az adott konkrét helyzetben a hadtápvezetés leghatékonyabb módszereit.

Fontos követelmény a *vezetés folyamatosságának* biztosítása az alárendelt hadtápok tevékenységére való megszakítás nélküli ráhatás érvényesítése. Ennek olyan fontos elemei vannak, mint a megbízhatóan működő híradás, állandó kapcsolattartás az alárendeltekkel, az előljáró szervekkel, a szomszédokkal, a kölcsönös tájékoztatás megvalósítása a H-val és HVP-n belül. Nélkülözhetetlen eleme a vezetés folyamatosságának a vezetési pontok megfelelő tagozódása, telepítése és áttelepítése, működőképességük fenntartása, illetve funkcionális tevékenységük maradéktalan ellátása.

A *vezetés szilárdságát* a htp. feladatok végrehajtására hozott elhatározás határozott és állhatatos megvalósítása jelenti. A csapatok vezetésének szilárdságával szemben megnövekedett követelmények elsősorban abból erednek, hogy a korszerű harc pusztító jellege, a nagy veszteségek és az ezzel járó pszichikai megpróbáltatások nagymértékben kihatnak a vezetésre is. Ilyen körülmények között a vezetés szilárdságát csak az elhatározás határozott és következetes megvalósítására való törekvés biztosítja. Ami nem jelentheti (lásd rugalmasság) a más helyzetben hozott elhatározáshoz való vak és makacs ragaszkodást. A vezetés szilárdsága elsősorban a parancsnok HTPH-nek, mint egyszemélyi vezetőnek az akarati és jellembeli tulajdonságaiban, vezetői képességében fejeződik ki, amely a legnehezebb, a legkritikusabb helyzetekben is lehetővé teszi az alárendeltek irányítását, a feladatok végrehajtásában.

A *vezetés rejtettsége* megköveteli a htp. erő- és eszköz-csoportosítás, a vezetési rendszer ellenség előli titokban tartását. Ez elsősorban a rejtett vezetés rendszabályainak szigorú betartásával, álcázással, valamint olyan szervezeti és technikai megoldásokkal érhető el, amelyek védelmet nyújtanak az ellenség rádióelektronikai felderítő és egyéb eszközeivel szemben.

Áttekintve a vezetéssel szemben támasztott főbb követelményeket és figyelembe véve a legutóbbi gyakorlatok tapasztalatait azt kell megállapítanunk, hogy a htp. vezetés ezeknek a követelményeknek különösen a harc alatt gyengén felelt meg.

A végrehajtott gyakorlatokon azt tapasztaltuk, hogy a htp. biztosítás tervezése, szervezése a harc htp. biztosításának előkészítése időszakában elfogad-

ható begyakorlottsággal és szervezethez fűzővel folyik. Ezzel szemben a harc alatt a htp. törzsek vezetési rendje megbomlik, csak nagy erőfeszítéssel képesek a végrehajtást vezetni, rendszerint elmarad a következő harcnap htp. biztosításának megszervezése és az erre vonatkozó feladatok eljuttatása, a harcnap folyamán bekövetkezett eseményekre, változásokra a htp. törzsek igen gyengén, vagy egyáltalán nem reagálnak.

A tapasztalt probléma okait a következőkben lehet megfogalmazni:

- a hadtáptörzs tisztjei saját szakfeladatuk mellett nincsenek felkészítve törzsmunkára;

- a saját egység harcának rendjét, összefüggéseit, módszereit nem, vagy hiányosan ismerik, így nem látják át, hogy egy harcnapnak általában mi a szerkezete;

- a htp. törzsből nincs kialakítva a harc alatti htp. vezetés módszere, rendje; jellemző, hogy a tervezés befejezése után a törzs „kienged”, a folyamatos munka megszűnik; ami abból adódik, hogy a harc alatti htp. vezetés nincs megszervezve és így a htp. törzs tisztjei sok esetben gk. pk.-ként ténykednek;

- a tervezés időszakában a vezetés feladatait nem tisztázzák, így a htp. törzs feladata az áttelepülés, illetve a htp. oszlop vezetése marad.

A HVP rendszerint nagy távolságra lemarad a H-tól a H-n levő htp. ÖK-tiszt nem kap konkrét feladatot, a HTPH nem megy a PK-hoz, mindez együttvéve tájékozatlanságot okoz a harcmezőn;

- a híradó eszközök lehetőségeit nem használják ki, sok esetben nem is ismerik azok alkalmazási rendjét, telepítési követelményeit stb.;

- az is gyakori, hogy a híradás egyetlen „lehetőséges eszköze” a rádiót tekintik és teljesen háttérbe szorul a személyes kapcsolat (ÖK-tisztek, futárszolgálat, személyes ellenőrzés stb.);

- de ide kell sorolni egy szemléletbeli problémát is, nevezetesen azt, hogy a htp. törzsek a megtervezett feladatokban eleve „nem hisznek”, meg sem próbálják végrehajtani. Meglepődnek, ha gyakorlaton az eredeti elhatározás végrehajtására kényszerülnek. Az is előfordul, hogy a jó elhatározás csak jelentés céljából készül, és a valóságos végrehajtás ettől eltérő módon történik.

Például az egyik magasabbegység PK HTPH jó elhatározást hozott a htp. vezetés rendjére, a HVP áttelepítésére, a htp. elsőlépcső előrevonására. A harcnap során viszont eredeti elhatározásától teljesen független, ötletszerűen tevékenykedett, ami törvénytelenül maga után vonta a vezetési rend megbomlását.

Gyakran tapasztalható, hogy a HVP-ok telepítésének-áttelepítésének jól ismert általános követelménye be nem tartása miatt a HVP oszlopa eltéved, vagy az ezred htp. oszlopába marad és nem tölti be a vezetési pont szerepét, vagy az áttelepülés miatt 10-12 órára megszakad az előjáróval, alárendeltekkel a kapcsolat.

A vezetés területén jelentkező gondjaink áttekintése után – eddigi tapasztalataink alapján – vizsgáljuk meg a htp. vezetés célszerű rendjét, módszereit.

A csapatvezetés, így a hadtápvezetés is a technikai telítettség ellenére összességében *emberek vezetése*, felsőszintű rendelkezésekben, szabályzatokban rögzített szolgálati és szakmai csatornákon a függelmi viszonyok megtartása mellett. Ez azt jelenti, hogy a vezetést megvalósító ember egyénisége, felké-

szültsége, erkölcsi, akarati tulajdonságai, a vezetettekkel való kapcsolata meghatározó jelentőséggel bír.

A htp. vezetőszervek rendelkeznek a megfelelő szervezetekkel, technikai eszközökkel, amelyek egységes rendszerre különböző vezetési pontokon rendeződnek. Ugyanakkor a htp. vezetése megköveteli meghatározott ismeretek elsajátítását, különleges fogások és módszerek alkalmazását.

a) A hadtápvezetés szervezeti elemei

A különböző parancsnokságokon belül a htp. törzsek, azok tevékenységét kiszolgáló és biztosító alegységek állományát, összetételét állománytáblák rögzítik. A hadtápvezetéssel összefüggő, személyekre, illetve szervezetekre háruló feladatokat, funkcionális kötetelmeket pedig a Harcászati Szabályzatok, a Táborig Törzsszolgálati Utasítás és a Csathaditáp Utasítás tartalmazza.

A htp. vezető szervek állományának harc alatti vezetéshez történő csoportosítása, a törzsmunka követelményei, a technikai eszközök korszerűsödése kapcsán igazításokat, módosításokat igényel.

A hadtápvezetés működésének és megvalósulásának alapját az egyszemélyi parancsnoki rendszerből fakadó követelmények szigorú betartása képezi.

A csathaditáp utasítás 30. pontja előírja:

„A magasabbegység- (egység-) parancsnok teljes felelősséggel tartozik az alárendelt csapatok anyagi, technikai és egészségügyi biztosításáért. A parancsnok a hadtáp vezetését hadtáphelyettese . . . útján gyakorolja.”

Ebből következik, hogy a parancsnok a hadtápvezetés megszervezésével, a harc hadtápbiztosítása gyakorlat megvalósításával szemben köteles magas szintű, a harcászati feladatokkal és az előljáró által kialakított hadtápbiztosítás rendjével összhangban álló követelményeket támasztani és a megvalósításhoz szükséges feltételeket biztosítani.

A HSZ (ho., e.) 534. pontja alapján:

„A PK HTPH a hadtáp közvetlen szervezője. Felelős a hadtáp megszervezéséért, az anyagi eszközök minden fajtájának utánszállításáért és a csapatok ellátásáért, a neki alárendelt szolgálati ágakra vonatkozóan.”

A parancsnok hadtáphelyettes és a hadtáptörzs a hadtápvezetést a parancsnok elhatározása, a szakmai előljáró intézkedése alapján, a szabályzatok előírásainak megfelelően, a csapatvezetés rendszerének szerves részeként, azzal összhangban valósítja meg. Ennek során biztosítja a parancsnok tájékozottságát a hadtápbiztosítás lényeges kérdéseiről, időben és megalapozott tartalommal készíti elő a harc (harccal kapcsolatos tevékenység) hadtápbiztosításával kapcsolatos döntéseit; folyamatosan vegyen részt a katonai szervezet vezetésében és irányításában; javaslataival, koordináló szerepkörének betöltésével, személyes munkájával segítse elő az egyszemélyi parancsnoki vezetés hatékony végrehajtását.

Az előljáró parancsnokok hadtáphelyettesei az alárendelt parancsnokokkal és hadtápszervekkel szemben olyan követelményeket támasztanak és olyan feltételeket biztosítanak, hogy a hadtápbiztosítás rendje összhangban legyen a biztosítandó egység-alegység harcfeladatával.

A PK HTPH-ének azok az utasításai, amelyeket a hadtáp megszervezésére, az anyagi eszközök utánszállítására, továbbá a saját alárendeltségébe tartozó szolgálati ágak területén a csapatok ellátására vonatkozóan kiadott, vala-

mennyi egység- (alegység-) parancsnok részére, valamint a magasabbegység (egység) fegyvernemi és szolgálatiág-főnökeire nézve kötelezőek. (Csapathadtáp Ut. 33. pont.)

A hadtápvezetés, a vezetési funkciók végrehajtásán keresztül valósul meg. Vezetési funkcióik: az információk biztosítása és feldolgozása; az előtervezése és döntés; a tervezés és szervezés; feladatok megszabása és lejuttatása; az együttműködés megszervezése; a végrehajtás irányítása, ellenőrzése, segítése, értékelése. *E funkciók gyakorlása során a hadtáp vezető szervek legfőbb feladata, személyes ráhatással biztosítani az alárendeltek részére megszabott feladatok maradéktalan végrehajtását.* Ezt elérhetik a vezetés megalapozottságával, helyes elgondolás kialakításával, a fő feladatok megoldására való koncentrációval, magas fokú szervezettséggel; alkotó kezdeményezéssel, a vezetés operativitásával, szilárdságával, rugalmasságával, folyamatosságával, komplex vezetői szemlélettel, a végrehajtás segítségével és ellenőrzésével.

Az adott szervezetben belül a hadtápvezetés közvetlen megvalósításáért a PK HTPH felelős, de ezt a sokrétű komplex feladatot egyszemélyi felelősségének csorbitása nélkül, törzse segítségével valósítja meg.

A hadtáptörzs fogalma alatt az adott szintű *hadtápszolgálat teljes vezető állományát* értjük, legfontosabb kötelessége, hogy idejében megszervezze a csapatok hadtápbiztosítását és lehetővé tegye a hadtáp állandó vezetését.

A hadtáptörzs rendeltetése: az összefegyvernemi törzssel, fegyvernemi és szolgálatiág-főnökökkel, pártpolitikai szervekkel együttműködve, a parancsnok elhatározásának, utasításainak, az előljáró PK HTPH utasításának megfelelően idejében szervezze meg a hadtápbiztosítást és biztosítsa a hadtápvezetés megvalósítását.

A hadtáptörzs feladatai: a hadtáptörzs alapvető feladata, hogy egész tevékenysége során ismerje az általános és hadtáphelyzetet, az alárendeltek állapotát és a számunkra megszabott feladatok végrehajtásának menetét.

Ennek érdekében:

- folyamatosan gyűjtse, tanulmányozza és értékelje a helyzetre vonatkozó adatokat, biztosítsa és készítse elő a PK HTPH elhatározásához szükséges számvetéseket, javaslatokat;
- a PK HTPH elhatározása alapján tervezzék meg a hadtápbiztosítást;
- dolgozza ki az összes anyagi eszközre vonatkozó szállítási, az üzem-, élm., ruh., egészségügyi anyaggal történő ellátási rendszabályokat és azokat kellő időben juttassa el az alárendeltekhez;
- teremtsék meg a megszabott feladatok végrehajtásának feltételeit, készítsék fel a hadtápegységeket és alegységeket az előttük álló tevékenységre, folyamatosan irányítsák, segítse ellenőrizze a végrehajtást;
- szervezzék meg a hadtápbiztosítást vezető és végrehajtó szervek közötti együttműködést, folyamatosan tájékoztassák őket a helyzetről, a hadtápbiztosítás végrehajtásának tapasztalatairól;
- szervezzék meg a htp. minden oldalú biztosítását;
- szervezzék meg és folyamatosan tartsák fenn a megbízható összeköttetést a H-val, az előljáró HVP-al, alárendeltekkel és a HVP-on belül;
- vezessék a hadtáp manővereit, a HVP telepítését és áttelepítését;
- időben készítsék el és terjesszék fel a hadtáp összefoglaló jelentéseket (hadtápjelentéseket).

A hadtáptörzsekkel szemben támasztott követelmények

A szervezett munkavégzés elengedhetetlen követelménye, hogy minden törzs olyan összekovácsolt kollektíva legyen, amely bármilyen helyzetben biztosítani tudja a csapatok állandó vezetését. A törzsek személyi állománya legyen sokoldalúan képzett, ismerje a harctevékenység lefolyásának jellegét és módjait. A törzs munkáját nagyfokú aktivitás jellemezze.

Ezen általános követelmények a hadtáptörzsek vonatkozásában kiegészülnek azzal, hogy a hadtáptörzsekben dolgozó tisztek ismerjék a hadtápbiztosítás komplex rendszerét, a feladatok végrehajtásának körülményeit. Valamely terület specialistájaként rendelkezzenek a parancsnok hadtáphelyettes elhatározásának megvalósításához szükséges – megfelelően behatárolt konkretizált – intézkedési jogkörrel, szakmai felelősséggel. Kutassák a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtásának legcélszerűbb módját, céltudatosan és hatékonyan használják ki és alkalmazzák a hadtáp erőket és eszközöket.

Az alárendeltekre való közvetlen ráhatással, a feltételek megteremtésével, rendszeres ellenőrzéssel és segítségnyújtással, elszámoltatással és számonkérésrel biztosítsák az alárendeltek részére megszabott feladatok időben történő végrehajtását.

A hadtáptörzsek tevékenysége során biztosítani kell, hogy megfelelő vezetési és együttműködési kapcsolat alakuljon ki az előljáró, az összefegyvernemi és fegyvernemi törzsek, a pártpolitikai szervek, az alárendeltek, a hadtápbiztosítás vezetésében részt vevő funkcionális csoportok között.

A hadtáptörzsek vezető tevékenységüket úgy végezzék, hogy a tervezés-szervezésre rendelkezésre álló idő nagyobb része – általában kétharmad – az alárendelt hadtápszolgálatok, hadtápegységek és alegységek rendelkezésére álljon a hadtápbiztosítás feladatai végrehajtásának konkrét megszervezéséhez.

A PK HTPH szervezetszerű helyettese a hadtáp törzsfőnök, egységnél (általában) a hadtáp tervező-szervező tiszt. Megjegyzendő, hogy az egységeknél minden esetben a „munkaköri leírás”-ban szükséges rögzíteni a HTPH helyettesítésére kijelölt személy jogait és kötelességeit.

A PK HTPH nevében joga és kötelessége intézkedéseket adni az alárendelt PK HTPH-ek, a hadtápegység, -alegység pk-ok és szolgálatiág-vezetők részére a PK HTPH követelményeinek teljesítése, a hadtápbiztosításra kidolgozott elhatározás megvalósítása érdekében.

A hadtáptörzsfőnök (terv., szerv. tiszt) kötelességei:

- folyamatosan tanulmányozza és ismerje az általános és hadtáphelyzetet, biztosítsa annak rögzítését munkatérképen és munkafüzetekben;
- legyen képes jelenteni a PK HTPH-nek a helyzetről, ezen belül elsősorban a megszabott feladatok végrehajtásának helyzetéről;
- koordinálja a hadtáptörzs és a HVP tevékenységét;
- szervezze meg a hadtápbiztosítással kapcsolatos tervek, intézkedések, jelentések kidolgozását és végrehajtókhoz történő eljuttatását;
- szervezze meg az együttműködést a htp. híradást, őrzést és védelmet.

A szolgálatiág-főnökök egyrészt saját szakterületeiken teljes személyi felelősséggel szervezik és irányítják a csapatok ellátását, másrészt mint a htp. törzs tagjai tevékenyen végzik a htp. törzs feladatai teljesítése érdekében részükre megszabott feladatokat.

A vezetés folyamatos működése érdekében a htp. vezetést meg kell szervezni.

Magába foglalja:

- a vezetéssel szemben támasztott követelmények figyelembevételével a htp. vezetés feladatainak, meghatározását és azok részfeladatokra bontását;
- a htp. törzs (az aeg. pk-ok) állományának feladatok szerinti csoportosítását, illetve a részfeladatok személyekre történő elosztását;
- a feladatokhoz szükséges okmányok, segédeszközök elkészítését, alkalmazásuk begyakorlását;
- a feladatra kijelölt személyek felkészítését, eligazítását;
- együttműködés megszervezését;
- a híradás megszervezését, jelentések, tájékoztatások szabályozását;
- a HVP működési települési rendjének kialakítását, szabályozását.

b) A htp. vezetés technikai feltételei

A vezetés elemei közül legdinamikusabban fejlődnek a *vezetés technikai eszközei*, mint a híradó és titkosító, rejtjelző eszközök, valamint a parancsnoki és törzsgépjárművek, az információs adatokat gyűjtő és feldolgozó, tároló, a htp. számvetéseket végző, valamint az okmányok kidolgozását, sokszorosítását elősegítő eszközök.

A törzsek jelenlegi vezetéstechnikai eszközei az állandó fejlődés stádiumában vannak, s egyre tökéletesebbek, a törzsekben dolgozó tisztek elsődleges feladata a rendelkezésre álló vezetéstechnikai eszközökben rejlő lehetőségek megismerése és optimális kihasználása, ezen eszközök széles körű alkalmazása, ennek megfelelően a törzsek belső munkamódszerének további tökéletesítése.

c) A htp. vezetés módszerei a harc hadtápbiztosításának vezetése időszakában

A htp. vezetés egyik legbonyolultabb oldalát képezi a *vezetés módszerei*, ami alatt azt értjük, ahogyan a meglévő szervezetekkel és eszközökkel vezetünk.

A harc alatti htp. vezetés fő feladatai a következők lehetnek:

1. A H-val, EH-al tartandó folyamatos kapcsolat útján a harcoló csapatok helyzetének folyamatos (legalább 2 óránként) felmérése, áttekintése, értékelése.

2. A helyzetváltozásokra való gyors reagálás, ennek megfelelően a htp. feladatok pontosítása.

3. A PK, TÖF tájékoztatása a htp. helyzetről (3-4 óránként).

4. A htp. biztosítási tervnek megfelelően a htp. első és második lépcső előrevonása; a részükre megszabott feladatok végrehajtásának folyamatos irányítása, szervezése, a végrehajtás érdekében a feltöltésre tervezett csapatok és a htp. lépcsők között együttműködés szervezése.

5. Az alárendelt htp.-ok szakmai vezetése és az általuk végrehajtott feladatok ellenőrzése.

6. Az előljáró htp. törzs tájékoztatása (2-4 óránként), napi és időközönkénti jelentések felterjesztése.

7. Az előljárótól érkező anyagszállítmányok átvételének megszervezése és a végrehajtás vezetése.

8. A következő harcnap htp. biztosításának megtervezése, megszervezése.
9. A HVP működésének, áttelepülésének megszervezése és végrehajtása.

A vezetés előtt álló feladatoknak megfelelően kell csoportosítani a HVP, a htp. törzs állományát és a htp. alegységek vezető állományát.

Ennek megfelelően ki kell jelölni a htp. első lépcső parancsnokát, a htp. második lépcső parancsnokát, az előljárótól érkező anyag-szállítmányok átvételét végrehajtó parancsnokot; ÖK-tisztet, vagy -tiszteket a H-ra esetleg az előljáró htp. törzshöz (esetenként) stb.

A hadtáptörzsön belül szabályozni kell:

- a helyzetnyilvántartás (térkép, hdm. napló) vezetését;
- a jelentések készítésének, felterjesztésének rendjét;
- a belső tájékoztatás rendjét;
- alárendeltek ellenőrzését stb.

Célszerű munkamódszer lehet ezrednél, ha a terv., szerv. tiszt 1-2 segítővel a HVP belső feladatait végzi:

- helyzetnyilvántartás vezetése;
- tájékoztatás,
- jelentések elkészítése.

A PK HTPH 2-3 fős csoporttal, a végrehajtást irányítja, szervezi és ellenőrzi, illetve a PK-val, TÖF-el tartja a személyes kapcsolatot.

A másnapi harc feladat htp. biztosításának megtervezése időszakában a HTPH és op. csoportja a H-on részt vesz a PK elgondolásának kialakításában, onnan intézkedik a fontosabb alárendelt htp.-ok felé, megszervezi a htp. együttműködést, majd visszatér a HVP-ra.

A HVP azalatt is dolgozik. Irányítja a végrehajtást és az ÖK-tiszt tájékoztatása alapján megkezdi a kapott feladat htp. biztosításának tervezését. Jól kell látni az arányokat. Súlyos hiba, ha a HVP-on csak tervezőmunka folyik és elhanyagolják a végrehajtás irányítását; de hiba ennek az ellenkezője is, hiszen a végrehajtás irányítása már a következő harcnap előkészítése is, ezért a kettőnek egységben kell lenni.

A vezetési módszerek hatékonysága függ a vezetési pontok rendszerétől, kialakított működési rendjétől.

A vezetési pontok rendszere és működésük rendje

a) *A kötelékben levő gl. (bk.' zászlóalj ellátó szakasz (SH) vezetése*

Az MN HSZ (szd., z.) 26. pontja előírja, hogy a zászlóaljnál figyelő harcálláspontot (FH) kell működtetni a zászlóalj harcrendje mögött olyan helyen, ahonnan meg lehet figyelni az ellenséget, a saját alegységek, a szomszédok tevékenységét és biztosítva van a vezetés folyamatosága. A zászlóalj figyelő harcálláspontja a támadás során a támadó alegységeket folyamatosan követi és 1 km-nél nagyobb távolságra a harcolók vonalától általában nem marad le.

A z. PK a zászlóalj-segélyhely és ellátó szakasz tevékenységét a zászlóalj figyelő harcálláspontjáról vezeti elsősorban a z. TÖF személyén keresztül. A ZSH és az ellátó szakasz a z. FH-től olyan távolságra helyezkedik el és mo-

zogjon előre, hogy a z. TÖF által szervezett hírvívő szolgálat rövid idő alatt el tudja érni, illetve az alegységparancsnokoknál levő híradó eszközökön az intézkedéseket el lehessen hozzájuk juttatni.

Gyakorlatainkon kialakított módszerek szerint a ZSH- és a z. lőszerszállító gépkocsik általában a z. javító-vontató csoporttal mozognak együtt, így a z. PK TECHNH személyén keresztül is mód van a z. hadtáp felé intézkedések eljuttatására.

Az e. PK HTPH a harc előkészítő időszakában berendelheti a z. ellátó szakaszparancsnokokat eligazításra. Harc közben a z. hadtáp tevékenységét a z. PK részére adott utasításokkal irányítja. A harc fontosabb időszakában (pl. harcból kivont és újbóli alkalmazás céljából feltöltésre kerülő zászlóaljknál) a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtásának irányítását, ellenőrzését, személyesen vagy törzse által a helyszínen is végrehajthatja. Látnunk kell azonban, hogy a zászlóalj htp. vezetése nincs megbízhatóan megoldva. Jelenleg sem a z. ellő. szpk. személye, sem a biztosított híradó eszközök, sem a kialakult vezetési módszer nem megnyugtató.

b) Az ezred vezetési pontjai és tevékenységük

Az MN HSZ (ho., e.) 62. pontja előírja, hogy „ezrednél a harc minden fajtájában harcálláspontot és hadtápvezetési pontot kell telepíteni. Mindkét vezetési pont legyen mozgékony, kis létszámú és minden helyzetben biztosítsa a csapatok állandó vezetését, akár helyben tartózkodnak a parancsnokok és törzsek, akár mozgásban vannak.”

Ennek megfelelően az ezred vezetési pontjait olyan irányban és az alegységektől olyan távolságra kell telepíteni, illerve áttelepíteni, ahonnan biztosítva van a csapatok harca és az alárendelt hadtápok állandó vezetése.

A HVP általában az ellátó szd. közelében települ, ez azonban nem jelenti és nem jelentheti az ellátó századhoz való állandó ragaszkodást. A szabályzatok nem írnak elő konkrét távolságokat, azonban híradó eszközeink hatótávolságát figyelembe véve, gyakorlati tapasztalataink alapján célszerű, ha az ezred harcálláspontja az első lépcsőben harcoló alegységek mögött 2–3 km-re az e. HVP 8–10 km-re települ, illerve követi az alegységeket. A HVP-t a támadás ütemétől függően naponta általában kétszer (esetenként háromszor) kell egy lépcsőben áttelepíteni. Az áttelepítést az áttelepítési idő lehetséges legnagyobb mérvű lerövidítése érdekében önállóan, de az ezred hadtápalegységek telepítésével egy ütemben célszerű végrehajtani. A harc feszítettebb időszakában egy változatként alkalmazható, hogy az e. HVP egy rövid időre kiválik az ezred hadtáp második lépcsőből és feladatát az ESH közelében vagy azzal együtt települve oldja meg. Az alapelveként tekintendő, hogy az e. HVP az e. H-val egy időben nem települhet át.

A HVP települési helyét és áttelepülésének irányát a PK határozza meg. Az áttelepülés idejét, az áttelepülés rendjét az ezred TÖF-fel együttműködve a PK HTPH szabályozza. Az új települési körlet szervezett elfoglalása és a munkafeltételek gyors megteremtése érdekében felderítő-előkészítő csoportot kell kiküldeni. Az áttelepülés megkezdését és az új körletbe való beérkezést a H-ra és a ho. HVP-re jelenteni kell.

A HVP alapvető rendeltetése a hadtápvezetés megvalósítása, az alárendelt hadtáp és technikai alegységek vezetése. A HVP parancsnoka a PK HTPH állományaiba tartoznak: a HTPH alárendeltségében levő tisztek, szolgálati ágak

vezetői (terv., szerv. ti., üzemanyag, élelmezési, ruházati szolgálat); az egészségügyi szolgálatvezető a technikai szolgálat tisztjei, a fegyverzeti szolgálat, valamint az ezredparancsnokság azon részei, melyek nem tartoznak a harcálláspont állományába (pénzügyi szolgálat, személyügyi és állománykezelő részleg, elhárító szervek stb.).

A HVP állományát vezetési csoportra, híradó csoportra, biztosító és kiszolgáló csoportra oszthatjuk fel.

Az ezred hadtápvezetési pontról megbízható összeköttetést kell biztosítani:

- a ho. HVP-vel rádióval (R-130), rádiórelével (RR-405) és összekötőtiszti rendszerrel;

- az ezred-harcállásponttal rádióval (R-130), rádiórelével (RR-405X), összekötőtiszti rendszerrel;

- az alárendelt zászlóaljok FH-val az ezred H-n keresztül rádióval, az ellátó szakaszok tevékenységének irányítása céljából, ennek érdekében ki kell használni a z. PK-val való személyes találkozások (H-n), valamint az anyagszállítások (vételezések) adta lehetőségeket is;

- az ezredsegélyhelyet a H-n keresztül;

- az ellátó századdal rádióval, vezetéken és összekötőtiszttel (tts.-sel);

- a HVP-n belső híradást kell szervezni (jelző eszközök, rádiótelefon stb.).

c) *A hadosztály vezetési pontjai és tevékenységük*

A Harcászati Szabályzat (ho., e.) 62. pontja alapján „A csapatok vezetésére hadosztálynál támadásban harcálláspontot, előretolt harcálláspontot és hadtáp vezetési pontot hozunk létre... A vezetési pontok olyan távol települjenek egymástól, hogy egy közepes hatóerejű atomcsapás egyszerre ne tessen kárt bennük.”

Szabályzataink a hadosztálynál sem határozzák meg a vezetési pontok arcvonaltól való távolságát, de az ezredre hasonlóan követelményként állítják, hogy: „A harcálláspont a fő vezetési pont. Olyan irányban és az első lépcsőben levő egységektől olyan távolságra települjön, ahonnan biztosítva van a csapatok állandó vezetése.” (62. pont, 4. bek.) Tábori Törzsszolgálati Utasítás (26. pont, 2. bekezdés) előírja, hogy „... az előretolt harcálláspontot a harcálláspontnál előbbre telepítsük. Az előretolt harcálláspontot állandóan tartózkodják ott a törzs, a fegyvernemek és szolgálati ágak tisztjeinek egy kis csoportja, valamint híradó, kiszolgáló és biztosító alegységek.”

A hadtáp vezetési pont telepítésével kapcsolatban a szabályzat előírja, hogy „... olyan helyen telepítsük és olyan irányban telepítsük át, ahonnan biztosítva van a hadtápegységek (-alegységek) állandó vezetése és a harcállásponttal való összeköttetés.”

A szabályzatok, utasítások idézett előírásai, valamint az említett és más tapasztalatok alapján alakítottuk ki és mutattuk be az 1973 májusában tartott módszertani foglalkozáson a hadosztály vezetési pontjai állományát, csoportosítását, telepítésük és áttelepítésük rendjét.

A támadóharc során is, az esetek többségében – mint korábban idéztem – a *harcálláspont a fő vezetési pont*, ahonnan a parancsnok vezet. Itt a harcállásponton történik a harcvezetés során is a helyzetek gyűjtése, elemzése, az elhatározások, döntések előkészítése, meghozatala, feladatok kidolgozása, megszabása, eljuttatása, összességében innen történik a hadosztály csapatainak vezetése.

A hadtápvezetési pont alapvető feladata, hogy vezesse a hadosztály hadtápalegységeit és azok minden olyan ténykedését, ami a csapatok ellátására, illetve a hadosztály harcának hadtápbiztosítására irányulnak.

A hadosztály vezetési pontok áttelepítésénél alapvető követelmény, hogy az előretolt harcálláspont és a harcálláspont valamelyike mindig települt és vezetőképes állapotban legyen. Ebből egyenesen következik, hogy egy időben nem települhetnek. Az áttelepülést gyorsan, rejtetten kell végrehajtani. A vezetési pontok áttelepülésének gyakorisága függ a támadás ütemétől, az összekötetés mozgásban való fenntartásának lehetőségétől, a terep- és a látási viszonyoktól, de leginkább a végrehajtandó feladatoktól. Biztosítani kell, hogy a fő feladatokhoz (második lépcsők bevetése, ellenlökés elhárítása stb.) a fő vezetési pont a legcélszerűbb helyen telepítve vezetőképes legyen. Gyakorlati tapasztalatok szerint az előretolt harcálláspont háromszor, négyszer, a harcálláspont kétszer települ át. A hadosztály hadtápvezetési pont naponta általában kétszer települ előre a harcálláspont áttelepülésével összhangban. A HVP megosztása nem célszerű.

Mint az e. HVP esetében itt is felmerül az a kérdés, hogy mennyiben célszerű a ho. HVP-t önálló „lépcső”-ként manővereztetni. Általában elvként elfogadható a ho. HVP harcnapon történő önálló manővereztetése. A ho. HVP legtöbb esetben csak a harcnap végén települ együtt a ho. ellátó zászlóaljjal. A harcnap során célszerű a ho. HVP-t a hadosztály hadtáp első lépcsővel együtt telepíteni, biztosítva a ho. HVP önálló, gyors manővereztetése feltételeit.

Az utóbbi hadosztályharcászati gyakorlatok tapasztalatai szerint szükségesnek tartjuk újra értelmezni a ho. HVP I., II. lépcső helyét, szerepét.

Mint ismeretes a ho. HVP I. számú vezetési csoport állományába tartoznak a PK HTPH és a neki alárendelt szolgálatiág-vezetők, a PK TECHNH és az irányítása alatt tevékenykedő pc. gk. technikai szolgálat, a fegyverzeti szolgálat, a gépi adatfeldolgozó csoport, a szervezési és kiegészítő alosztály, az ügyviteli részleg, a rejtjelző részleg.

A II. számú vezetési csoportba tartozóak: a politikai osztály tisztjeinek egy része, a személyügyi alosztály, a lapszerkesztőség, a hadosztály-klub, az elhárító osztály, az ör- és biztosító szakasszal, a bíróság, az ügyészség és az ügyészségi fogda, a pénzügyi alosztály, a tábori pénztár.

A végrehajtott gyakorlatok tapasztalatai alapján már a várakozási, összpontosítási körletben célszerű a ho. HVP és a ho. HTP erőinek és eszközeinek tagolása. A támadás készenlétére a ho. HVP I. sz. vezetési csoportja előre vonásra kerül a ho. htp. első lépcsőjével a harcoló egységek életől 14–18 km távolságra. Előrevonását a nap folyamán a ho. htp. első lépcsőjével együtt, esetenként önállóan hajtja végre. Egy harcnapon a HVP I. vezetési csoportja és a ho. htp. első lépcsője általában két esetben – a ho. közelebbi, illetve a napi feladatának végrehajtásához – kerül előre vonásra. A ho. htp. I. lépcsővel való előre vonás, vagy település nem jelentheti a folyamatos vezetéssel szemben támasztott igények alárendelését a htp. lépcső feladatainak. Az előre vonás és telepítés során a két csoport között be kell tartani a biztonsági távolságot és meg kell tartani mindkét csoport önálló tagozódását.

A ho. HVP II. sz. vezetési csoportja és a ho. htp. második lépcsője naponta általában egyszer települ át az ellenség védelme áttörésének befejezéséhez, mikor mintegy 2,5–3 órás ütemes menettel rázárkózik a hadtáp első lépcsőre, a napvégi feltöltések végrehajtásához. A HVP I–II. sz. vezetési csoport-

jainak áttelepülése esetén az oszlopok végén az ellátó z. erőiből és eszközeiből minden esetben TZR-t kell meneteltetni.

A ho. HVP I. és II. számú vezetési csoport állománya jól tükrözi, hogy az I. vezetési csoport a harc hadtápbiztosítása közvetlen operatív irányítását, a II. számú csoport a nem közvetlen, de igen fontos biztosítási feladatokat végzi.

A békeállománnyal végrehajtott gyakorlatok során a ho. HVP II. lépcső nem kerülhet kialakításra az „M” állomány hiányában.

A vezetési pontokat lépcsőzetesen kell áttelepíteni. Az áttelepítést a felderítő-előkészítő csoporttal kell kezdeni. Az operatív állomány lépcsőjét meg kell szabadítani mindenféle „kolonctól” (tartaléktól), ezzel elérhetjük a gyors áttelepítés lehetőségét. Az áttelepítést végrehajtó szerveket, híradó, komendáns alegységeket jól be kell gyakoroltatni a vezetési pontok megszabott norma-időre történő telepítésére, áttelepítésére.

A HVP-k őrzésére és védelmére a korszerű harc viszonyai között különös gondot kell fordítani. Az ellenség lehetősége és törekvése a vezetési pontok megsemmisítésére, nagymértékben megnőtt. Az összefüggő arcvonal hiánya, a nagy támadási ütem lehetőséget ad kisebb-nagyobb ellenséges csoportok visszamaradására, diverziós csoportok átjuttatására.

A HVP őrzés-védelme több, összességében egységes rendszert képező elemet foglal magába:

- a HVP telepítésének, mozgatásának, elhelyezésének be kell épülni a csapatok harcrendjébe, hogy a körülötte elhelyezkedő harcrendi elemek, tartalékok el tudják látni a közvetett *külső védelmet*;

- a HVP körül járőrzést és rejtett figyelést kell szervezni;

- a PK HTPH, fontosabb szolgálati személyek, munkacsoportok, munkahelyek (T-iroda), valamint a bejáratok utak őrzésére *belső őrséget* kell létrehozni. A felállítási helyek száma a vezetési szintek nagyságrendjében növekszik. A PK HTPH és az operatív csoport védelmét akkor is meg kell szervezni, ha azok eltávoznak a HVP-ről;

- a HVP-n levő gépjárművezetőktől rendszeres váltással *közvetlen biztosítást* kell szervezni. Egy-egy gépkocsivezető 2-4 törzsbusz, munkahely vagy híradó eszköz őrzését láthatja el;

- a HVP-kezt a lehetőségekhez képest műszakilag is védetté kell tenni. Huzamosabb ideig tartó településeknél a legfontosabb munkahelyeket be kell ásni, a személyi állomány, őrség részére harcárkot, tüzelőállásokat kell kiépíteni. Ki kell használni a terepen levő természetes és mesterséges fedezékeket, horhosokat, barlangokat stb. Széleskörűen kell alkalmazni a gyorsan telepíthető műszaki záratokat (dróthenger, robbanózárak stb.);

- nagy gondot kell fordítani a HVP kombinált módon történő álcázásának végrehajtására. Ezen belül a járművek álcázó festésének megkövetelésére, a természetes és rendszeresített eszközökkel (álcaháló) a vízszintes és függőleges álcázásra, következetesen be kell tartani a fényálcázási rendszabályokat;

- minimálisra kell csökkenteni a mozgásokat, az eddigiéknél jóval nagyobb szigorral kell megkövetelni, hogy a HVP-re csak azok léphessenek be akik arra jogosultak. Ennek nélkülözhetetlen előfeltétele az igazoltatás megszervezése és szigorú végrehajtása mindenkinél.

A HVP őrzésének-védelmének megszervezéséért a htp. TÖF (terv., szerv. ti.) felelős. Az őrzés-védelem ellátását, irányítását, egységes rendszerbe kell foglalni, és az őrzés-védelmet híradás és vezetés vonatkozásában a HVP ügyeletes útján a komendáns részleg parancsnokának kell alárendelni. Ki kell alakítani a különböző veszélyjelzések egységes rendjét, amit a HVP egész állományának ismernie kell.

*

A harc alatti htp. vezetés színvonalának hatékonyságának javítása érdekében a következő feladatok megoldása látszik szükségesnek:

El kell készíteni a HVP-n levő személyek funkcionális csoportok körülhatárolt feladatait tartalmazó munkagrafikonokat és tevékenységi jegyzékeket a tervezés, szervezés időszakához hasonló módon, a harc alatti vezetés időszakára is. Ezeket a feladatokat a kiképzések során be kell gyakoroltatni.

Biztosítani kell – személyre menő következetes felkészítéssel –, hogy a PK HTPH mellett (az operatív csoportban) jól képzett, feladataikat ismerő és gyakorlott személyek legyenek (magas fokon legyenek képesek a munkatérkép vezetésére, a szükséges számvetések elkészítésére, a feladatok, intézkedések megfogalmazására, híradó eszközök kezelésére stb.). Nagy gondot kell fordítani a tisztek (tts.-ek) felkészítésére. E kérdésnél mindig figyelembe kell venni, hogy a PK HTPH soha nem kap „kész” embereket, legyenek azok elméletileg bármilyen képzettek, rendelkezzenek gazdag gyakorlati tapasztalatokkal, a konkrét feladatok végrehajtására mindig az adott beosztásban, funkcióban kell őket megtanítani, a konkrét igényeknek, feladatoknak megfelelően.

Racionálisan felül kell vizsgálni a dinamika alatti hadtápvezetés során kidolgozandó és vezetendő okmányokat, azokat a tényleges szükséglet mennyiségére kell csökkenteni, viszont pontosan meg kell határozni, hogy hol, kinek, mit, milyen tartalomban, formában kell vezetni, elkészíteni.

Az előzőekhez hasonlóan ki kell dolgozni, hogy munkakörtől, feladattól függően a dinamika alatti hadtápvezetés időszakában kinek, milyen típus-okmányokkal, számvetési táblázatokkal, adattárral, segédletekkel, rejtjelző eszközökkel és különböző törzsfelszerelésekkel kell rendelkeznie és biztosítani kell ezek meglétét.

A különböző továbbképzések, hadijátékok törzsfoglalkozások, parancsnoki és törzsvezetési, harcászati gyakorlatok során az idő döntő többségét a harc alatti hadtápvezetés kérdéseinek feldolgozására, gyakorlására kell fordítani.

Módszertani foglalkozások levezetésével, segédletek kiadásával elő kell segíteni a harc alatti htp. vezetés tapasztalatainak általánosítását, a htp. törzsek vezetőképességének, vezetési módszereinek fejlesztését.